

УДК 343.147:[502.211:582]

DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.91.4.37>

## **ЗАЛУЧЕННЯ СПЕЦІАЛІСТА ДЛЯ УЧАСТІ В ОГЛЯДІ МІСЦЯ ПОДІЇ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ЗНИЩЕННЯ АБО ПОШКОДЖЕННЯ ОБ'ЄКТІВ РОСЛИННОГО СВІТУ**

**Губенко І.В.,**  
*аспірант*

*Національної академії внутрішніх справ*  
*ORCID: 0009-0006-8137-4638*  
*e-mail: ih.databox@gmail.com*

**Губенко І.В. Залучення спеціаліста для участі в огляді місця події під час розслідування знищення або пошкодження об'єктів рослинного світу.**

У статті досліджуються питання щодо залучення спеціаліста для участі в огляді місця події під час розслідування кримінального правопорушення, передбаченого статтею 245 Кримінального кодексу України, особливості нормативного регулювання та зміст діяльності конкретних фахівців, які беруть участь у слідчому огляді. Розкрито повноваження спеціаліста, які він має при участі в огляді місця події. Звернуто увагу на право спеціаліста надавати довідки, висновки та інші документи з питань, що стосуються застосуванням ним спеціальних знань, зокрема при огляді місця знищення або пошкодження об'єктів рослинного світу. Проаналізовано закони та підзаконні нормативно-правові акти, які регулюють залучення та участь різних спеціалістів під час розслідування кримінальних правопорушень. Зроблено висновок, що такі документи стосовно справ про знищення або пошкодження об'єктів рослинного світу поділяються на дві групи: загальні та спеціальні; проведено їх аналіз. Запропоновано перелік спеціалістів, яких доцільно залучати до огляду місця події під час розслідування кримінального правопорушення, передбаченого статтею 245 Кримінального кодексу України: спеціаліст-криміналіст; працівники органів Державної служби з надзвичайних ситуацій; судові експерти – пожежотехніки, екологи; спеціалісти органів державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища; хіміки; вибухотехніки та інші. Наголошено на змісті діяльності спеціалістів: дослідженні ними слідів кримінального правопорушення, документуванні обстановки події, встановлення розміру шкоди навколишньому природному середовищу. Окреслено перелік документів, що готують спеціалісти за результатами участі в огляді місця знищення або пошкодження об'єктів рослинного світу (фототаблиці, довідки, висновки, акт про пожежу, тощо). Розкрито процесуальний механізм залучення різних спеціалістів до огляду місця події під час розслідування кримінального правопорушення, передбаченого статтею 245 Кримінального кодексу України.

**Ключові слова:** спеціаліст, спеціальні знання, кримінальне провадження, знищення або пошкодження об'єктів рослинного світу, огляд місця події.

**Hubenko I.V. Involving a specialist to participate in the inspection of the scene during the investigation of the destruction or damage to flora objects.**

The article examines the issues of involving a specialist to participate in the inspection of the scene of an incident during the investigation of a criminal offense provided for in Article 245 of the Criminal Code of Ukraine, the features of regulatory regulation and the content of the activities of specific specialists participating in the investigative inspection. The powers of a specialist that he has when participating in the inspection of the scene of an incident are disclosed. Attention is drawn to the right of a specialist to provide certificates, conclusions and other documents on issues related to the application of his special knowledge, in particular when inspecting the site of destruction or damage to flora objects. The laws and subordinate regulatory legal acts that regulate the involvement and participation of various specialists during the investigation of criminal offenses are analyzed. It is concluded that such documents regarding cases of destruction or damage to flora objects are divided into two groups: general

and special; their analysis is carried out. A list of specialists who should be involved in the inspection of the scene of an incident during the investigation of a criminal offense provided for in Article 245 of the Criminal Code of Ukraine is proposed: a forensic specialist; employees of the State Emergency Service; forensic experts - fire engineers, ecologists; specialists of state supervision (control) bodies in the field of environmental protection; chemists; explosives engineers and others. The content of the activities of specialists is emphasized: their study of traces of a criminal offense, documentation of the circumstances of the incident, establishment of the extent of damage to the environment. A list of documents prepared by specialists based on the results of participation in the inspection of the site of destruction or damage to objects of the plant world is outlined (photo tables, certificates, conclusions, fire report, etc.). The procedural mechanism for involving various specialists in the inspection of the scene of an incident during the investigation of a criminal offense provided for in Article 245 of the Criminal Code of Ukraine is disclosed.

**Key words:** specialist, special knowledge, criminal proceedings, destruction or damage to flora, inspection of the scene.

**Постановка проблеми.** У сучасних умовах підвищується рівень криміногенного стану в Україні. Зростає кількість насильницьких злочинів, у тому числі вчинених зі зброєю, з використанням вибухових матеріалів та іншими загальнонебезпечними способами. Злочинні дії спричиняють шкоду довкіллю. Триваюча вітчизняна війна проти росії, постійні ракетно-бомбові удари по території України, бойові дії з використанням далекобійної артилерії завдають своїми побічними наслідками значної шкоди навколишньому природному середовищу, призводячи до пожеж, забруднення повітря, водойм, ґрунту. На тлі зазначених загроз довкіллю нашої держави, громадяни допускають злочинні порушення правил пожежної безпеки на відкритих ділянках місцевості із сухою травою, у лісі, вздовж автомобільних доріг, залізничних колій, що в більшості випадків призводить до масового знищення або пошкодження об'єктів рослинного світу.

Відповідальність за знищення або пошкодження об'єктів рослинного світу передбачена у ст. 245 Кримінального кодексу (КК) України. Частину першу цієї норми утворюють дії із знищення або пошкодження лісових масивів, зелених насаджень навколо населених пунктів, вздовж залізниць, а також стерні, сухих дикоростучих трав, рослинності або її залишків на землях сільськогосподарського призначення вогнем чи іншим загальнонебезпечним способом. За частиною 2 ст. 245 КК України кваліфікуються ті самі дії, якщо вони спричинили загибель людей, масову загибель тварин або інші тяжкі наслідки [1]. Вивчення практики розслідування злочину, передбаченого ст. 245 КК України, засвідчило низку випадків закриття кримінальних проваджень, коли особа, що нанесла відповідну шкоду природному середовищу, залишається не встановленою, а строки давності притягнення до кримінальної відповідальності закінчилися.

Як відомо, кримінальне провадження розпочинається після внесення відомостей про злочинну подію до Єдиного реєстру досудових розслідувань, а першою слідчою (розшуковою) дією є огляд місця події. Від того, наскільки якісно буде проведено першопочатковий огляд, виявлено сліди кримінального правопорушення, залежить своєчасне встановлення підозрюваної особи, збирання доказів вчинення нею злочину і доведення її винуватості. Отже, забезпечення участі кваліфікованих спеціалістів в огляді місця події має важливе значення. У зв'язку із специфічністю предмета посягання при знищенні або пошкодженні об'єктів рослинного світу, до слідчого огляду може залучатися низка спеціалістів, що має свою процесуальну особливість і визначає подальшу взаємодію між слідчим і спеціалістом у кримінальному провадженні, розпочатому за ст. 245 КК України.

**Стан опрацювання проблематики.** Питання проведення огляду місця події під час розслідування кримінальних правопорушень, участі у ньому спеціалістів досліджували іноземні та вітчизняні науковці, а саме В.П. Бахін, В.Д. Берназ, А.Ф. Волобуєв, В.Г. Гончаренко, І.В. Гора, О.М. Дуфенюк, В.А. Журавель, А.В. Іщенко, Н.І. Клименко, В.В. Коваленко, В.А. Колесник, В.П. Колмаков, В.О. Коновалова, В.С. Кузьмічов, І.В. Пиріг, М.В. Салтєвський, С.С. Чернявський, Ю.М. Чорноус, В.Ю. Шепітько, В.В. Юсупов та ін. Проблеми слідчого огляду у кримінальних провадженнях проти екології, у тому числі знищенні або пошкодженні об'єктів рослинного світу розкривали С.І. Марко, О.В. Ринкова, О.В. Синчук, О.В. Одерій, Р.П. Олійничук, В.Б. Пчелін, О.В. Пчеліна, О.С. Тарасенко, С.В. Татаренко, М.Л. Цимбал, В.М. Шевчук. Водночас, комплексного розгляду питання про залучення спеціалістів під час огляду місця події при знищенні або пошкодженні об'єктів рослинного світу, перелік відповідних фахівців, а також зміст їх діяльності

у цій слідчій (розшуковій) дії у кримінальному провадженні, розпочатому за ст. 245 КК України, у вітчизняній юридичній науці не здійснено.

**Мета статті** – дослідити головні аспекти залучення спеціаліста для участі в огляді місця події під час розслідування знищення або пошкодження об'єктів рослинного світу, особливості нормативного регулювання та зміст діяльності конкретних фахівців при огляді у цій категорії кримінальних проваджень.

**Викладення основного матеріалу.** У кримінальних провадженнях щодо кримінальних правопорушень проти довкілля, однією з основних першочергових процесуальних дій є огляд місця події (ОМП), під час якої відбувається фіксування матеріальних слідів, що залишаються внаслідок взаємодії різних об'єктів, а також слідів, у вигляді суб'єктивних образів та наслідків пригоди, тощо [2, с. 179]. Особливого значення набуває необхідність участі спеціаліста під час ОМП, що обумовлюється швидкими динамічними змінами наслідків події під впливом природних (активне пересування повітряних мас, зміна атмосферних умов) або штучних чинників (наприклад, навмисні дії з метою усунення наслідків або їх приховування). Особисте сприйняття спеціалістом обстановки місця події, безпосередній огляд та оцінка ним суттєвих для дослідження обставин не можуть у повній мірі бути компенсовані ознайомленням навіть з найдокладнішими матеріалами огляду [3, с. 332].

Участь спеціаліста в огляді передбачено у ст. 214, 237, 361 Кримінальному процесуальному кодексі (КПК) України. Відповідно до ч. 3 ст. 237 КПК України з метою одержання допомоги з питань, що потребують спеціальних знань, слідчий, прокурор для участі в огляді може запросити спеціалістів [4].

Повноваження спеціаліста під час розслідування кримінальних правопорушень, у тому числі знищення або пошкодження об'єктів рослинного світу, передбачено у ст. 71 КПК України. Спеціаліст зобов'язаний: прибути за викликом до слідчого, дізнавача, прокурора, суду і мати при собі необхідні технічне обладнання, пристрої та прилади; виконувати вказівки сторони кримінального провадження, яка його залучила, чи суду та давати пояснення з поставлених запитань; не розголошувати відомості, які безпосередньо стосуються суті кримінального провадження та процесуальних дій, що здійснюються (здійснювалися) під час нього, і які стали відомі спеціалісту у зв'язку з виконанням його обов'язків; заявити самовідвід за наявності відповідних обставин [4]. Спеціаліст при ОМП надає технічну допомогу слідчому (здійснює фотографування, складання схем, планів, креслень, відбирає зразки для проведення експертизи тощо). Спеціаліст також надає довідки, висновки та інші документи у передбачених в КПК випадках (наприклад, п. 7–9 ч. 4 ст. 71 – щодо участі у розслідуванні кримінальних проступків, щодо ідентифікації особи, зброї, бойових припасів, вибухових речовин, вибухових пристроїв, слідів вибуху або пострілу та ін. [4].

Крім КПК України, під час проведення ОМП у кримінальному провадженні, розпочатому за ст. 245 КК України, залучення до нього спеціалістів, слідчий використовує положення низки законів та підзаконних нормативних актів. До відповідних кодексів, законів належать: Цивільний кодекс, Кодекс цивільного захисту, Лісовий кодекс, закони «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про охорону атмосферного повітря», «Про рослинний світ». До підзаконних нормативних документів – наказ МВС від 30.12.2014 № 1417 «Про затвердження Правил пожежної безпеки в Україні», наказ Державного комітету лісового господарства України від 27.12.2004 № 278 «Про затвердження Правил пожежної безпеки в лісах України» та ін.

Зокрема, при отриманні органом поліції повідомлення про знищення або пошкодження об'єктів рослинного світу на місці злочину виїжджає слідчо-оперативна група (СОГ), у складі якої є спеціаліст-криміналіст, що передбачено п. 5 розділу II наказу МВС України від 7 липня 2017 року № 575 [5]. Якщо СОГ виїжджає на огляд місця події, що пов'язано з пожежею, то спеціаліст-криміналіст: надає допомогу слідчому в ОМП з метою виявлення осередку пожежі та фіксації його в протоколі ОМП, установленні причини виникнення і розповсюдження пожежі, виявленні, фіксації та вилученні зразків, проб, предметів, що можуть бути використані як речові докази; проводить експрес-аналіз за зовнішніми характеристиками вилучених об'єктів та ін. [6]

Крім цього, у разі знищення або пошкодження об'єктів рослинного світу вогнем чи іншим загальнонебезпечним способом, до ОМП слідчий за погодженням з начальником органу досудового розслідування може залучати осіб, які володіють спеціальними знаннями (спеціаліста-криміналіста, посадових осіб ДСНС, Інституту державного управління та наукових досліджень з цивільного захисту, вибухотехнічного підрозділу, інженера-електрика, хіміка, інженера-будівельника,

інспектора з безпеки праці та інших), за допомогою яких докладно, вживаючи зрозумілі та коректні терміни, викладає в протоколі ОМП: відомості про об'єм пожежного навантаження в зоні пожежі, наявність речовин і матеріалів, здатних впливати на утворення теплових конвективних потоків та масопереносу під час пожежі, фіксує спрямованість поширення вогню, наявність речовин і матеріалів, здатних до взаємодії з виділенням великої кількості тепла в результаті хімічної реакції з киснем повітря або при взаємодії поміж ними [6].

При отриманні інформації про пожежу, на якій загинуло дві і більше особи, постраждало три і більше особи; площа пожежі складає одну тисячу та більше метрів квадратних; відбулося загоряння більше двох транспортних засобів в одному місці, на місці пожежі запрошується спеціаліст з Експертної служби МВС [7], а при отриманні інформації про знищення або пошкодження об'єктів рослинного світу з використанням вибухових матеріалів для ОМП залучаються спеціалісти-вибухотехніки Національної поліції України (НПУ) [6]. Залучений спеціаліст-пожежник або вибухотехнік надають слідчому допомогу на місці події щодо виявлення, фіксації, опису та вилучення слідової інформації.

Спеціаліст-пожежник за результатами роботи на місці події складає та надає слідчому акт про пожежу (у разі неможливості надати акт на місці пожежі він надається слідчому не пізніше 24 годин з моменту ліквідації пожежі чи подання письмової заяви). Протягом трьох днів з дати складання акта оформлює та надсилає до відповідного підрозділу ГУНП із супровідним листом висновок ДСНС про причину виникнення пожежі, фототаблицю та інші матеріали стосовно пожежі [6]. Наприклад, при проведенні ОМП за вчиненням злочином, за ознаками ч. 1 ст. 245 КК України, було досліджено згорілу ділянку лісу, яка прилягала до земельної ділянки із сухою дикоростучою травою та рослинністю, де спеціалістом-пожежником було встановлено осередок загорання і поширення пожежі. Ці обставини було викладено у висновку про причину виникнення пожежі від 02.04.2024, складеного фахівцем відділу забезпечення заходів з попередження надзвичайних ситуацій та цивільного захисту у Сумському районі центру забезпечення діяльності Головного управління ДСНС України у Сумській області [8].

Участь спеціаліста-еколога з органу державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища регламентує Порядок взаємодії між органами прокуратури, НПУ, Служби безпеки України, уповноваженими органами державного нагляду (контролю), державними спеціалізованими установами під час виявлення та здійснення досудового розслідування кримінальних правопорушень проти довкілля, що затверджено відповідним наказом [9]. Відповідно до цього наказу службова особа органу державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища у разі виявлення ознак кримінального правопорушення складає повідомлення про вчинення кримінального правопорушення, яке надсилає до територіального органу НПУ. Зокрема, таке повідомлення повинно містити: суму (розмір) заподіяної шкоди (збитків); у разі неможливості визначити розмір матеріальної шкоди (збитків) орган державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища інформує про це правоохоронний орган для вирішення питання про забезпечення організації проведення експертної оцінки або здійснення інших дій. До такого повідомлення можуть долучатися: розрахунок заподіяної навколишньому природному середовищу шкоди (збитків); матеріали фотозйомки, звуко-, відеозапису та інші носії інформації, у тому числі електронні, та ін. [9] У цьому випадку спеціаліст-еколог може підготувати висновок про розмір заподіяної екологічної шкоди довкіллю, який надсилає слідчому. Спеціаліст-еколог з використанням повіреного (сертифікованого) обладнання здійснює пошук слідів екологічного злочину, відбирає зразки та/чи проби, визначає координати, площу й обсяги ураження компонент екосистеми [10, с. 16].

Нормативні документи, що регулюють участь спеціаліста у кримінальному провадженні, розпочатому за ст. 245 КК України, у тому числі й в огляді місця події, поділяються на загальні (КПК, Лісовий кодекс, Кодекс цивільного захисту, закони «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про рослинний світ» та ін.) і спеціальні – підзаконні нормативні акти, що деталізують механізм залучення і особливості участі певного спеціаліста в ОМП (накази органів виконавчої влади: про взаємодію органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами НПУ; порядок спільних дій НПУ, ДСНС та Експертної служби МВС України під час проведення огляду місця пожежі; Інструкції про порядок залучення працівників органів досудового розслідування поліції та Експертної служби МВС України як спеціалістів для участі в проведенні огляду місця події, тощо).



Спеціалісти надають допомогу у виявленні та вилученні предметів і матеріалів, необхідних для проведення відповідних досліджень та судових експертиз. Наприклад, гр-н О. вирішив знищити вогнем стерню, суху дикоростучу траву, рослинність та її залишки на землях сільськогосподарського призначення. Але розпалений ним вогонь за напрямком сильного вітру розповсюдився сухим трав'яним покривом на сусідні земельні ділянки з цільовим призначенням для ведення фермерського господарства, і далі перекинувся на лісовий масив лісництва. До огляду місця події як спеціаліст був залучений пожежник. Ним встановлено, що пожежа сталася внаслідок запалювання в кількох місцях. Було два осередки, які знаходились в межах села. Встановлені шляхи розповсюдження пожежі. За результатами було складено відповідну довідку, яка надана слідчому. У судовому засіданні спеціаліста-пожежника було допитано як свідка, під час судового допиту він підтвердив дані, зазначені у протоколі ОМП і довідці спеціаліста [11].

У контексті розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із знищенням або пошкодженням об'єктів рослинного світу, аналіз практики, здійснений О. В. Одерієм, засвідчив, що можуть бути залучені й такі спеціалісти: агротехніки (для вивчення фізико-хімічних властивостей ґрунту, якості і кількості мінеральних та інших добрив, оброблення рослин на полях зрошення, відповідності вирощуваних рослин характеру стічних вод; надають допомогу в заборі проб ґрунту, зразків рослинності, добрив та ін.); слідчий може використовувати допомогу спеціалістів у галузі технології окремого виду виробництва, мікробіології, хімії, атомної енергетики та інших галузей знань [12, с. 342–343].

Залучення спеціалістів для участі в огляді при знищенні або пошкодженні об'єктів рослинного світу слідчий здійснює на підставі вказівки або листа; спеціаліста з державних органів, науково-дослідних установ, тощо – виносячи постанову, яку надсилає супровідним листом керівнику відповідного органу. Наприклад, при необхідності скористатися допомогою спеціаліста-еколога, слідчий звертається до органу державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища або до судово-експертної установи, яка проводить інженерно-екологічні експертизи. Залучення спеціаліста-еколога відбувається на підставі постанови слідчого, яка надсилається до органу державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, супровідним листом.

**Висновки.** Головною слідчою (розшуковою) дією, до якої залучають спеціаліста під час розслідування знищення або пошкодження об'єктів рослинного світу, є огляд місця події. При огляді ділянки з рослинності, знищеної або пошкодженої вогнем чи іншим загальнонебезпечним способом, спеціаліста-криміналіст надає допомогу слідчому щодо виявлення осередку пожежі та фіксації його в протоколі огляду, установленні причини виникнення і розповсюдження пожежі на даній ділянці, виявленні, фіксації та вилученні зразків, проб, предметів, що містять слідову інформацію про злочин; проводить експрес-аналіз за зовнішніми характеристиками вилучених об'єктів. До ОМП під час розслідування знищення або пошкодження об'єктів рослинного світу залучаються спеціалісти: спеціаліст-криміналіст, спеціаліст-еколог, судовий експерт-пожежотехнік, посадові особи ДСНС, Інституту державного управління та наукових досліджень з цивільного захисту (спеціалісти з гасіння та розслідування пожеж; працівники дослідно-випробувальних лабораторій), спеціалісти-вибухотехніки, хімік, інспектор з безпеки праці та ін. Спеціалісти, залучені до огляду місця події, можуть надавати висновки і довідки з питань, що належать до сфери його знань. До протоколу ОМП можуть долучатися письмові пояснення спеціалістів, які брали участь у проведенні огляду, а спеціаліст-пожежник за результатами роботи на місці події складає та надає слідчому акт про пожежу, висновок про причину виникнення пожежі з фототаблицею.

#### СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Кримінальний кодекс України: Закон України від 5 квіт. 2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.
2. Марченко О.А. Деякі проблемні питання фіксування та розслідування кримінальних правопорушень проти довкілля в умовах воєнного часу. *Правова позиція*. № 2(39). 2023. С. 179–183. DOI <https://doi.org/10.32782/2521-6473.2023-2.36>.
3. Одерій О.В. Проблеми теорії та практики розслідування злочинів проти довкілля: дис. ... д-ра юрид. наук; спец. 12.00.09. Кривий Ріг, 2015. 499 с.

4. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.
5. Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні: наказ МВС України від 7 лип. 2017 р. № 575. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0937-17#Text>.
6. Про затвердження Порядку спільних дій Національної поліції України, Державної служби України з надзвичайних ситуацій та Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України під час проведення огляду місця пожежі, виявлення, припинення, попередження та розслідування кримінальних правопорушень та інших подій, пов'язаних з пожежами: наказ МВС України від 24 лип. 2017 р. № 621. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0998-17#Text>.
7. Про затвердження Інструкції про порядок залучення працівників органів досудового розслідування поліції та Експертної служби МВС України як спеціалістів для участі в проведенні огляду місця події: наказ МВС України від 3 листоп. 2015 р. № 1339. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1392-15#Text>.
8. Вирок Лебединського районного суду Сумської області у справі № 950/1604/24 від 18 жовтня 2024 року. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/122403136>.
9. Про затвердження Порядку взаємодії між органами прокуратури, Національної поліції України, Служби безпеки України, уповноваженими органами державного нагляду (контролю), державними спеціалізованими установами під час виявлення та здійснення досудового розслідування кримінальних правопорушень проти довкілля: наказ Офісу Генерального прокурора, МВС України, Служби безпеки України, Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України, Міністерства аграрної політики та продовольства України від 16 черв. 2022 р. № 94/363/150/226/356. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v094\\_905-22#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v094_905-22#Text).
10. Пам'ятка щодо особливостей розслідування посягань на довкілля в умовах збройного конфлікту. Київ: Офіс Генерального прокурора, Тренінговий центр прокурорів України, 2022. 32 с.
11. Вирок Іванківського районного суду Київської області у справі № 366/2934/20 від 24 березня 2021 р. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95753007>.
12. Одерій О.В. Теорія і практика розслідування злочинів проти довкілля: монографія. Харків: Діса плюс, 2015. 528 с.